

EU SER ENDNU EN GANG PÅ LANDBRUGETS KRISE

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Krisen i EU er endnu ikke ovre, og på Ministerrådsmødet i dag den 14. marts vil man drøfte situationen og eventuelle nye tiltag. Dette notat ser på hvilke værktøjer EU har i værktøjskassen, hvordan de er brugt, samt hvilke yderligere initiativer der er.

Indledning

Krisen i landbruget og herunder også i mælkesektoren er ikke ovre, og den kommer til at vare et stykke tid endnu. Det er de fleste iagttagere enige om. Krisen gør ondt - ikke kun i Danmark - men i alle EU-lande. Producenterne har generelt svært ved at få økonomien til at hænge sammen, og presset på EU stiger i forhold til at sætte yderligere tiltag i værk.

Presset på EU Kommissionen kommer blot et halvt år efter, at den seneste krisepakke blev vedtaget. Således vedtog man i september sidste år en pakke til en værdi af 500 mio. Euro (3,275 mia. kr.). Men hvilke værktøjer har EU i værktøjskassen? Hvad kan de gøre? Og hvad kan vi måske forvente?

EU's værktøjer i værktøjskassen

Med afskaffelsen af EU's mælkekvoter er der ikke længere loft over produktionen i EU. EU har således ikke mulighed for at styre udbuddet af mælk. De værktøjer EU har tilbage i værktøjskassen er

- Markedsstabiliserende værktøjer
- Værktøjer til fremme af afsætning
- Direkte hjælp til landmændene

- Mulighed for midlertidigt at gribe ind i markedet

Lad os se nærmere på disse.

MARKEDSSTABILISERENDE VÆRKTØJ

De markedsstabiliserende værktøjer er:

- **Opkøb til offentlig intervention.** Opkøb til offentlig oplagring betyder, at EU Kommissionen køber: Smør og skummetmælkspulver af producenterne til oplagring. Produkterne købes til en mindstepris. Denne svarer til ca. 1,60 kr. pr. kg mælk. Derudover er der loft over, hvor store mængder der kan opkøbes til intervention (30.000 tons for smør og 109.000 tons for skummetmælkspulver). Interventionslagre ejes således af EU Kommissionen, og det er Kommissionen, som bestemmer, hvordan og hvornår lagrene skal afvikles.
- **Støtte til privat oplagring.** Støtte til privat oplagring gives til: Smør, skummetmælkspulver og ost (beskyttet som følge af dens geografiske oprindelsessted, PGO ost). Den helt store forskel mellem offentlig intervention og privat oplagring er, at producenterne ejer produkter til privat oplagring. De har med andre ord fortsat bundet likviditet i disse og bestemmer indenfor visse rammer også, hvornår disse skal sælges. EU støtter privat oplagring ved at give støtte til dækning af lageromkostningerne. Lagerperioden skal mindst være 3 måneder og må højst være 7 måneder. Støtte gives som en fast støtte plus en støtte pr. lagerdag.

Opkøbsordningen og støtte til privat oplagring har grundlæggende til formål at sikre, at bunden ikke går ud af markedet, og at der opnås en lidt større grad af stabilitet i markedet. Det er op til EU at bestemme, om der skal åbnes op for støtte til privat oplagring.

Det er i høj grad muligheden for at give støtte til privat oplagring, som EU har gjort brug af for at stabilisere markedssituationen siden Ruslands importforbud.

I august 2014 besluttede EU at give støtte til privat oplagring smør, skummetmælkspulver og ost (ikke kun PGO ost). Et par måneder senere, måtte de dog lukke ordningen for ost, da andre end de tiltænkte – dem som havde haft en stor osteeksport til Rusland - lagde en del ost på lager. Producenterne kunne søge om støtte frem til 28. februar 2015. Den 25. februar 2015 besluttede Kommissionen med opbakning af Ministerrådet imidlertid at forlænge ordningen med yderligere syv måneder, da markedet fortsat var presset.

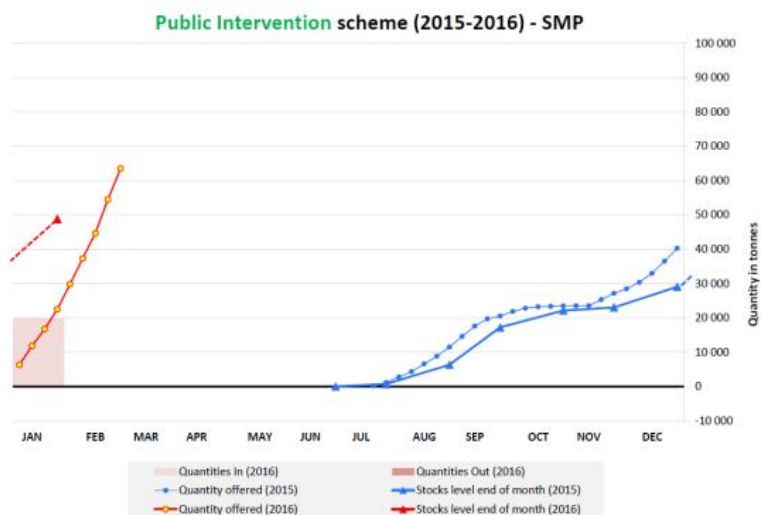
I september 2015 var situationen fortsat ikke blevet voldsomt meget bedre, og derfor besluttede den nye Kommissær Phil Hogan at lancere en krisepakke på 500 mio. Euro (3,275 mia. kr.). Et af tiltagene i krisepakken var en udvidelse af bestemmelserne i relation til privat oplagring.

Det blev muligt for at søge om støtte til privat oplagring af ost (100.000 tons i alt). Hver medlemsstat fik en maksimale mængde ud fra deres produktion. Lagerperioden kunne variere fra 60-210 dage. Der blev givet 15,57 Euro i støtte pr. ton (116 kr.) og 0,4 Euro per ton pr. dag (3 kr.). Muligheden for at lægge ost på lager udløb den 16. januar. Den 15. januar 2016, var kun godt 31.000 tons ost blevet lagt på lager. Nogle lande (Litauen, Irland, UK, Sverige og Italien) havde udnyttet hele deres kvote, mens andre kun delvist havde udnyttet deres. Danmark havde

slet ikke lagt ost på lager. Som følge af, at den samlede mængde på 100.000 tons var ikke blevet udnyttet, blev den uudnyttede mængde (68.123 tons) fordelt mellem: Italien, Holland, Irland, UK, Sverige, Finland, Frankrig og Litauen. Næsten 40% blev givet til Italien.

I september blev det ligeledes aftalt, at gøre det muligt at lægge skummetmælkspulver på lager i op til 365 dage og ikke 90-210 dage. Samtidig hævede man støtten fra 0,16 Euro pr. ton pr. dag (1,20 kr.) til 0,36 Euro pr. ton pr. dag (2,70 kr.). I slutningen af januar 2016 besluttede EU at fortsætte ordningen om privat oplagring frem til september 2016.

Der ligger i dag en del skummetmælkspulver på interventionslagre, ligesom smør, skummetmælkspulver og ost på privatoplagering er stigende. Figur 1 viser mængden af skummetmælkspulver på interventionslagre.

Figur 1. Mængden af skummetmælkspulver på interventionslagre i EU.

Som det ses i figur 1 ligger der ca. 50.000 tons skummetmælkspulver på lager i EU i øjeblikket. Det ses, at opbygningen er sket siden sensommeren. EU Kommissionen forudser uofficielt, at loftet på 109.000 tons kan nås i april. Derudover ligger der aktuelt knapt 35.000 tons skummetmælkspulver lager under privat oplagringsordningen. Som i 2009, lægges der nu op til at øge den maksimale mængde skummetmælkspulver, der kan opkøbes til intervention.

Der er endnu ikke solgt smør til offentlig intervention, men der ligger aktuelt lige knap 60.000 tons smør på lager under privat oplagringsordningen. Derudover ligger der omkring 22.000 tons ost på lager ligeledes under privat oplagringsordningen.

Omregnet til mælk svarer den lagrede mængde til godt 1,24 mia. kg mælk eller knap 1% af EU's samlede mælkeproduktion. I forhold til EU's eksporterede mængde til tredjelande i 2015 svarer det til godt 7%.

VÆRKTØJER TIL FREMME AF AFSÆTNING

Ruslands importforbud betød at EU pludselig stod med en mængde varer, som gerne skulle omdirigeres til andre markeder. Derfor afsatte EU yderligere 30 mio. Euro (223 mio. kr.) til at fremme afsætningen af landbrugsprodukter. Grundlæggende arbejder EU endnu mere intenst på at fremme og understøtte eksport til tredjelande og herunder også at takle ikke told-baserede handelshindringer i forhold til disse.

DIREKTE HJÆLP TIL LANDMÆNDENE

Lige efter Ruslands importforbud valgte EU at tildele mælkeproducenterne i Finland og de baltiske lande en særlig direkte støtte som følge af, at en store andel af disse landes eksport var gået til Rusland, og de var derfor ekstra hårdt ramte af det russiske importforbud.

Med krisepakken i september 2015 valgte EU at give især mælkeproducenterne en hjælpende hånd. Pakken omfattede således følgende elementer:

Målrettet støtte. Denne blev givet til medlemsstaterne, som herefter har besluttet, hvordan pengene skal fordeles. Danmarks pulje var på 11,1 mio. Euro (83 mio. kr.). Danmark har besluttet, at de 20 mio. kr. anvendes til at fjerne gebyret for dyrevelfærdskontrol. Det resterende beløb udbetales til aktive mælkeproducenter på baggrund af deres mælkeleverance i perioden 1. oktober 2014 til 30. september 2015. Kompensationen bliver på omkring 1,2 øre pr. kg. For en gennemsnitsproducent svarer det til knap 20.000 kr.

Samtidig fik landene mulighed for – efter dialog med Kommissionen – at supplere med nationale midler. Følgende lande har orienteret Kommissionen om, at de vælger at ”toppe op” med nationale midler: Belgien, Estland, Bulgarien, Irland, Spanien, Frankrig, Ungarn, Litauen, Luxembourg, Malta, Polen, Rumænien, Slovenien og Slovakiet. De nationale midler skal fordeles på samme måde som EU midlerne.

Pengene skal udbetales inden slutningen af juni 2016, og inden 30. september 2016 skal landene meddele Kommissionen, hvordan pengene er fordelt.

Udbetaling af en større andel af EU støtten. EU gav i september-aftalen medlemsstaterne mulighed for at udbetale op til 70% af den direkte EU støtte fra den 16. oktober 2015 mod hidtil op til 50%. Tilsvarende kunne 85% mod hidtil 75% af landdistriktsstøtten udbetales fra den 16 oktober 2015.

Ovenstående tiltag havde i høj grad til formål at hjælpe på landmændenes likviditetssituation. Set med danske øjne trækker tiltagene selvsagt i positiv retning, men disse ”redder” ikke hårdt pressede producenter.

Nedsættelse af Agricultural Markets Task Force

Det blev også i september 2015 besluttet at nedsætte en task force bestående af 12 eksperter. Gruppen er nedsat som følge af den større markedsorientering af EU's landbrugspolitik og den stigende liberalisering af landbrugsmarkederne de senere år. Det har givet EU's landbrugssektor nogle internationale handelsmuligheder men samtidig også gjort sektoren mere sårbar over på ustabilitet på markederne og større pris volatilitet. Det er baggrunden for

nedsættelsen af en task force, som skal diskutere relevante emner i relation til dette såsom:

- Markedsgennemsigtighed
- Landmændenes adgang til finansielle instrumenter og til futures markeder til beskyttelse af priser og/eller marginer
- Landmændenes muligheder for at etablere kontraktrelationer
- Landmændenes muligheder for lovligt at arrangere fælles aktioner

Målet er givetvis at styrke landmandens stilling i værdikæden men også at give landmændene og andre aktører i kæden bedre mulighed for at agere på markedet og afdække sig overfor store uforudsigelige udsving i priserne.

Gruppen havde deres første møde i januar 2016 og forventes at aflevere en rapport til Kommissionen til efteråret 2016.

På det første møde var der en generel opfattelse af, at pris volatilitet kan blive reduceret, hvis signaler fra markedet effektivt overføres til landmændene. Dette vil give landmændene bedre mulighed for at reagere på ændringer i markedet.

På det andet møde drøftede man blandt andet finansielle instrumenter til at afdække risiko ved udsving i priserne. Det kom imidlertid frem, at der i takt med liberaliseringen af handlen med landbrugsprodukter, er samtidig sket en øget regulering af de finansielle instrumenter. Det kan have mindsket disse instrumenters brugbarhed. Task Forcen vil komme med bud på hvordan landmændene kan: Forberede sig på prisudsving, tilpasse sig disse og dæmpe risikoen ved dem. I forhold til den aktuelle situation kom det frem, at landmændene ofte beslutter at øge produktionen, uagtet at der er overudbud på markedet. Det sker, fordi landmændene forfølger egne individuelle forretningsplaner. Fortsætter dette vil det uundgåeligt føre til strukturelle ændringer i sektoren.

Mulighed for midlertidigt at gribe ind i markedet

Forordningen for den fælles landbrugspolitik giver Kommissionen mulighed i særlige tilfælde med skævvridninger i markedet, at EU-traktatens konkurrenceregler ikke finder anvendelse i relation til producentorganisation, sammenslutninger af disse og brancheorganisationer – dog under forudsætning af, at disse ikke underminerer det indre marked og alene har til formål at stabilisere en sektor. Et af de tiltag som Kommissionen kan tillade er midlertidig planlægning af produktionen.

Et indgreb må højst vare 6 måneder, om end Kommissionen kan tillade en forlængelse på yderligere 6 måneder.

Drøftelser op til mødet i dag

Markedssituationen er stadig ikke god. Situationen blev drøftet uformelt på ministerrådsmødet den 15. februar. På mødet blev det besluttet, at landene senest den 25. februar skulle indsende deres forslag til Kommissionen til, hvordan situationen i mælke- og svinesektoren kunne forbedres.

Der kom 100 forslag fra landene. Disse blev behandlet i Special Komiteen for Landbrug den 7. marts forud for ministerrådsmødet den 14. marts. På mødet var landene nogenlunde enige om:

- At pakken fra september skal have lov at virke! Kun 10 lande af de 28 har implementeret pakken.
- At hæve grænsen for national støtte. Det er grundlæggende ikke i dansk interesse, fordi vi næppe kan se frem til yderligere statsstøtte.
- At styrke indsatsen med at fremme eksporten, noget Danmark har lagt stor vægt på.
- At Kommissionen skal forsøge at finde yderligere penge indenfor det nuværende budget. Krisereserven skal kun i yderste konsekvens tages i brug. Tager Kommissionen krisereserven i brug medfører det grundlæggende at udbetalingerne under søjle I (afkoblet støtte og koblet støtte) vil blive mindre.
- At gøre brug den europæiske finansieringsbank, så længe det ikke medfører stort bureaukrati.

Efterfølgende har den tyske og franske landbrugsminister drøftet situationen. De er enige om at tilpasse De Mimis loftet for statsstøtte fra 15.000 Euro (111.750 kr.) til 30.000 Euro (223.500 kr.) pr. bedrift over tre regnskabsår. De er også enige om at hæve loftet for intervention af skummetmælkspulver fra de nuværende 109.000 tons, som vi formentlig når i april. De er grundlæggende også enige om at udbuddet skal reduceres, men hvor franskmændene vil have udbudsregulering, vil tyskerne lade de være op til producentorganisationer og andelsselskaberne at aftale med hinanden, hvad produktionen skal være. I den sammenhæng vil tyskerne undtage aktørerne fra konkurrencereglerne, således at dette kan ske på legal vis. Franskmændene vil ligeledes hæve interventionspriserne, det er tyskerne imidlertid imod.

Forud for mødet den 14 marts har Kommissær Phil Hogan understreget at følgende kriterier skal være opfyldt, når det gælder nye aktiviteter:

- De skal være konsistente med den nuværende lovramme på landbrugsområdet
- De skal kunne holdes indenfor den nuværende budgetramme
- Der skal være bred opbakning til dem i ministerrådet

Han har også tidligere udtalt sig meget imod udbudsregulering, dog lovede han op møde med Parlamentet i denne uge, at han ville se på de juridiske muligheder for frivillig regulering af udbuddet under artikel 222 Forordningen for CAP 2013 og tilføjede, at han var åben overfor frivillige aftaler mellem producent organisationer og andelsselskaber med hensyn til produktionen. Han ville ligeledes bakke op om eksport kredit værktøjer til at fremme eksporten. Derimod var han fortsat imod højere interventionspriser!

Hvad kommer der måske til at ske den 14

marts?

Som oplæg til mødet i dag den 14. marts har det hollandske formandskab har samlet de 100 forslag fra landene til en række tiltag. Kommissær Phil Hogan ventes at fremsætte en række nye initiativer på baggrund af disse. Disse ventes at blive:

- Man vil gøre brug af artikel 222 i forordningen om den fælles landbrugspolitik. Den giver mulighed at afvige fra EU's konkurrenceregler i forhold til producentorganisationer, sammenslutninger af disse og brancheorganisationer for midlertidigt at tillade planlægning af produktionen i perioder med alvorlige skævheder i markedet. Den midlertidige periode er 6 måneder, dog kan Kommissionen tillade en forlængelse på yderligere 6 måneder.
- De Minimis grænsen for statsstøtte hæves fra 15.000 Euro (111.897 kr.) til 30.000 Euro (223.794 kr.)
- Loftet op 109.000 tons for opkøb af skummetmælkspulver til intervention hæves
- Derudover vil Kommissæren give en opdatering på fordelingen af 30.000 tons drikke mælk blandt flygtninge. Det blev besluttet sidste efterår.
- Kommissæren er ligeledes ivrig efter, at den Europæiske Investeringsbank skal spille en stærkere rolle i forhold til at takle de udfordringer landmændene oplever som følge af prisudsving. Målet skulle være at udvikle lån med fleksible tilbagebetalingstider og medium/lange løbe tider til en konkurrencedygtig rente. Derudover ser mange også at den Europæiske Investeringsbank spiller en aktiv rolle i relation til at stille eksportkreditter til rådighed, hvilket vil kunne lette eksporten til mere usikre markeder.

Det mest interessante på mødet bliver givetvis, hvad der sker i relation til udbudsregulering. Det er Frankrig som har været banner føre for dette. I nedenstående boks kan det franske forslag ses.

Det franske forslag

Mulighed 1: Landene bliver bedt om frivilligt at reducere produktionen med en given procentsats (eksempelvis 3%) indenfor en given periode (eksempelvis 2 måneder). Hvis ikke landene har reduceret produktionen må Kommissionen indføre krav om en bindende reduktion overfor alle opkøbere sammen med en ved at indføre en overbevisende straf i forhold alle de opkøbere, som har øget opkøb af mælk. Fordelen ved dette forslag, er at det ikke kræver ibrugtagning af EU's krisefond.

Mulighed 2: Kræver EU finansiering. Her nævner franskmændene, at målet kunne være en reduktion på 3% i EU i perioden maj til september sammenlignet med 2015. Det svarer til en reduktion på 2 mia. kg mælk. Ordningen skal være frivillig, og franskmændene forestiller sig, at der skal give en støtte på 74,6 øre pr. kg mælk der ikke bliver produceret. Der skal være en minimumgrænse på 5000 liter mælk henholdsvis en maksimumgrænse på max 20% reduktion. Begge dele for at undgå udbetaling af små beløb henholdsvis meget store beløb. Samlet set vurderer franskmændene, at det vil koste EU 1,5 mia. kr. svarende til næsten halvdelen af krisefonden. Det er landmændene, som vurderer, hvor meget de vil reducere med.

Det franske forslag er nærmest en midlertidig genindførelse af mælkekvoterne, det vil næppe ske,

idet blandt andet Tyskland er imod. Spørgsmålet er, hvad der måske kommer, og om det reelt vil have nogen effekt. Vi følger om med at orientere om beslutningerne fra mødet i dag, når de foreligger.